

Eredményeink

1. Katasztertörténeti kiadványok, levéltári iratok digitalizálása

A 2013-ban digitalizált Kataszteri Közlönyt OCR-ezve online és offline módon is megjelenítette az Arcanum Adatbázis Kft., ugyanezt tervezi a Geodéziai Közlöny és Térképészeti Közlöny esetében, így annak publikálásától eltekintünk. A rendeletek, az 1869. évi felmérési utasítás a Catastrum online felületén, a Személyi törzslapok a Közgyűjteményi Portálon hozzáférhetők.

2014-ben a FÖMI Könyvtárának ritka köteit digitalizáltuk: törvényjavaslatokat, törvények végrehajtási utasításait, rendeletgyűjteményeket, az 1856. és 1865. évi felmérési utasításokat, az 1869. évi utasítás német nyelvű változatát, oktatásokat és a felmérési munkálatokhoz kapcsolódó részletes útmutatókat, magyar–német kataszteri szótárt, sőt a II. József-féle kataszteri utasítást német, latin és magyar nyelven stb. Összesen 45 mű, több mint 1700 felvétel készült el, amelyeket folyamatosan teszünk közzé a Catastrum online felületén (Adatbank: Bibliográfia, Jogi keretek, Szervezet).

A honlap fejlesztése saját know-how és erőforrás felhasználásával készül (vezető kutató).

2. S 79 Kataszteri iratok feltárása

A projekt jelentős részében (5 félév) a legfontosabb, mennyiségében, költségeiben legjelentősebb része, ugyanakkor erős monotonitástűrést igényel. A munkában 2014-ben 3 személy vett részt: Schmidt Anikó (napi 6 óra, 42%), Závoczki Adrienn (napi 6 óra, 42%) és Török Enikő szenior kutató (16%). Összesen 3235 munkaórát, 404 munkanapot (1,6 FTE) töltöttek számozással, Folio Views adatbázisban leírással, dobozolóssal; szükség esetén munkamegbeszéléseket tartottunk (2014: 3308 munkaóra, 414 munkanap).

A tervezett 300 csomó/4000 rekord helyett 276 csomót dolgoztak fel és dobozoltak át (napi átlag: 0,92 csomó), 3255 leírást készítettek (napi átlag: 12,9 leírás). Ez 2014-ben: 444 csomó (napi

átlag: 1,07 csomó), 5145 leírás (napi átlag: 12,4 leírás). Az eltérés oka, hogy a résztvevők más projektfeladatokat (digitalizálásra előkészítés jelentős része) is végezve dolgoztak. A 4. félév végére a tervezett munkaórák, csomók és rekordok 80,5%-át elértük, teljesen terv szerint haladunk.

A külső vállalkozó számára digitalizálásra előkészítették és kiemelték a Nr. 245–623., 1761–1782., 1791–1798. felvételi előrajzokat (2013: Nr. 1–244., 12 757 felvétel), összesen 517 dokumentumot. Az átadott anyagnál a településeknél vontuk meg a határt, így a tervezett 39 000 szelvényből 2013–2014-ben 38 906 szelvényt digitalizált a vállalkozó. A jó együttműködésnek köszönhető, hogy a digitalizálás kivitelezésekor tapasztalt minőségi észrevételek alapján a vállalkozó a tőle eredetileg elvárt JPG-k helyett a sokkal munkaidő-igényesebb TIFF-ek előállítására is önként vállalkozott. Elkészült 70 925 felvétel (ebből 32 036 TIFF). Az információt nem tartalmazó üres (hát-) oldalak felvételezésére nem került sor. A kiemelt dokumentumok reponálása megtörtént.

Az MNL felvételező munkatársa a kataszteri iratokat (háztulajdonosok, házak jegyzéke) és a felvételi előrajzokat digitalizálta. A neki átadott 2245 dokumentumból már 2205-ről (207 felvételi előrajz, 8292 szelvény) készített összesen 44 973 digitális felvételt (ebből csak 4477 TIFF).

2013–2014-ben 115 898 felvétel készült, ebből 75 402 felvétel a felvételi előrajzokról (OTKA tervezett, 65%) és 40 496 felvétel a kataszteri iratokról (nem tervezett, 35%).

A Folio Views adatbázis online változatának frissítése 2014 végén, a Közgyűjteményi Portálon (<http://www.hungaricana.hu>) megtörtént, a június 30-ig elkészült adat- és képfájlomány betöltésével.

A Scope-ban a kataszteri térképek és iratok készítőiről és a helynevekről névtér építését kezdtük meg, eddig összesen mintegy 1500 entitás normalizált adatait rögzítettük. Ez a teaurus a személyi állomány kutatásához és az országos névterek számára állít elő adatokat. Az egységesített nevek megállapítása az interneten és kézikönyvekben végzett kutatás eredménye. Személyneveknél felvesszük a foglalkozást, a születés és halálozás idejét, ha megállapítható.

Ha szükséges, utalókat is készítünk. A helyneveknél több utaló felvétele szükséges a sokféle különböző névalak miatt. A névtéradatakhoz csatoljuk a rekordokat, az S 79-ben és az S 78-ban a névtéradatak megállapítását és csatolását visszamenőleg is végezzük.

3. Digitalizálás (Feldskizzen)

A projekttervben az előzetes felmérések szerint 56 000 térképszelvény digitalizálását terveztük. Ennek költségeit az OTKA csökkentette, emiatt végül 39 000 szelvény digitalizálását terveztük (300 dpi, 24 bit, true color, 80%-osan tömörített JPG-formátum), amelyből 2013-ban 12 500, 2014-ben 23 000, 2015-ben 4500 szelvény elkészítése volt a terv. Munkaszervezési okokból végül 2013–2014-ben a tervezett teljes mennyiséget digitalizáltuk, ráadásul az eredeti paraméterekben a fájlformátumban (JPG helyett TIFF) változtattunk, a jobb minőség érdekében.

Az iratanyag részletes feltárásával ma úgy becsüljük, hogy a teljes térképanyag inkább 100 000 szelvény lesz, tehát annak teljes digitalizálása e projekt keretében nem történhet meg. Az Arcanum Adatbázis Kft.-vel kötött hároméves szerződés alapján 2014-ben 2 950 000 Ft-ot fizettünk ki az elvégzett munkáért (2013: 1 600 000 Ft). A digitalizálás a piaci ár töredékéért, az MNL és az Arcanum hosszú évtizedes partneri együttműködésének eredményeképpen valósult meg, hasonlóképpen az online publikáció, amelynek költségeit az MNL más projektje fedezte.

4. Catastrum

A folyóirat 2014-ben négy különálló számban, 40-40-44-40 oldalon, negyedévente határidőre megjelent. A nyomda- és postaköltségeket a Vidékfejlesztési Minisztérium és az MNL biztosította.

„Open Access”: A Catastrum számai és az OTKA támogatásával készült egyéb tanulmányok és kutatási eredmények elérhetők online, az olvashatóság jogának ingyenes biztosításával: <http://www.castrum.hu>. Ennek megszűnése esetén a kiadvány számait az Elektronikus

Periodika Adatbázisnak adjuk majd át (<http://epa.oszk.hu/02500/02552>).

5. Elkészült publikációk, előadások

I. Catastrum, 1. évfolyam, 1– 4. szám.

Pályi Zsófia Kata 2, Reisz T. Csaba 3, Török Enikő 3, Schmidt Anikó 3, Závoczki Adrienn 2, összesen 13 közleményt készített. Filep Antal 2, Szántay Antal 1 és Tuza Csilla 1 közleményt adott a lapnak.

II. a. Magyar Térképbarátok Társulata áprilisi ülés (előadások, április 16.)

Reisz T. Csaba: Catastrum. Évnegyedes katasztertörténeti folyóirat

Török Enikő: Kataszteri iratok feldolgozása (OTKA K 105 886)

II. b. Az MNL 2014. évi digitalizálási tevékenysége (konferencia, december 17.)

Török Enikő: A kataszteri iratok és térképek feltárása, online hozzáféréseinek biztosítása

6. Partneri együttműködések

A korábbi együttműködések folytatása (FÖMI; OSZK; BME Felsőegodézia Tanszék; ELTE Térképtudományi tanszék; Magyar Térképbarátok Társulata)

Értékelés

Az értékelő bizottság megjegyzése: A jelentés részletes lebontásban és magyarázatokkal mutatja be a kutatás 2014. évi eredményeit. Ezek alapján egyértelműen kitűnik, hogy a források feltárásának és digitalizálásának folyamata általánosságban a tervezett ütemben halad (sőt egy ponton meg is előzi azt). A beszámoló a munka volumenéről, a résztvevők egyéni hozzájárulásáról, a publikálás technikai részleteiről, a munkaszervezésről és a partnerekkel való együttműködésről is gondos képet nyújt. Mivel a kutatás megvalósítása a kellő ütemben és minőségben halad előre, a részjelentés teljesen elfogadható.

Reisz T. Csaba